

CONSTITUTIONAL AND MUNICIPAL LAW

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-263-0-10>

«MUNICIPAL MAN» AS THE BASIC CONCEPT OF LOCAL DEMOCRACY

«МУНІЦИПАЛЬНА ЛЮДИНА» ЯК ОСНОВНИЙ КОНЦЕПТ ЛОКАЛЬНОЇ ДЕМОКРАТІЇ

Baymuratov M. O.

*Doctor of Legal Sciences, Professor,
Professor of the Department of Political
Sciences and Law
South Ukrainian National Pedagogical
University named after K.D. Ushinsky
Odesa, Ukraine*

Баймуратов М. О.

*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри політичних наук
і права
Південноукраїнський національний
педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського
м. Одеса, Україна*

Kofman B. Ya.

*Doctor of Legal Sciences, Senior
Researcher,
Professor of the Department of Law
Alfred Nobel University
Dnipro, Ukraine*

Кофман Б. Я.

*доктор юридичних наук,
старший дослідник,
професор кафедри права
Університет імені Альфреда Нобеля
м. Дніпро, Україна*

1. Становлення та розвиток в Україні місцевого самоврядування (далі – МСВ) – конституційно-правового інституту і найважливішої ідентифікаційної ознаки демократичної правової державності не тільки відіграло революційну роль у становленні системи публічної влади в пострадянській державі, а й ознаменувало її «людинорозмірність» в сфері публічної самоврядної (муніципальної) влади [1], суттєво підвищив автономність людини: а) в сфері МСВ; б) в межах територіальної людської спільноти (локального соціуму) – ТГ; в) в умовах філософського стану повсякденності; г) де людина фактично проходить етапи соціалізації, в тому числі й правової; г') формує свої атитюди (поведінкові позиції), в тому числі й правові; д) реалізує їх у вигляді відповідних габітусів (практичних форм діяльності), в тому числі правових; е) реалізуючи свої екзистенційні та інші інтереси, що їх

супроводжують індивідуального, групового і колективного характеру; є) одночасно здійснюючи свій життєвий цикл.

2. Отже, розглядаючи появу феноменології муніципальної людини, що виникає на стику права і соціуму, права і людини, індивідуального і колективного, приватного та публічного, – тобто в межах науки про людину і соціум – у межах юридичної антропології, на думку вітчизняного дослідника О.О. Боярського [2, с. 111], можна стверджувати, що: а) зазначена проблематика є однією з центральних в правознавстві (онтологічний критерій – Авт.); б) вона має свою історичну ретроспективу, що пов'язано зі становленням, розвитком і вдосконаленням гуманістичних та гуманітарних тенденцій в державотворенні і правотворенні, що знайшло свій практичний прояв в становленні юридичної антропології (історико-антропологічний критерій. – Авт.); в) в основі появи профільної феноменології лежать відносини держави, локального соціуму і людини, що знаходяться як у правовому, так і поза– правовому (за межами державно-правового впливу) просторі, коли людина функціонує в межах МСВ та продукує свої екзистенційні інтенції, потреби, устремління, інтереси та демонструє свої атитюди (біхевіористсько-релятивістський критерій. – Авт.); г) її становлення напряму детерміновано становленням і розвитком системи МСВ спочатку в рамках національної держави, а потім його вдосконаленням в рамках міждержавної економічної, політичної і правової інтеграції держав (локально-універсальний самоврядний критерій. – Авт.); г') вона переважно реалізується не тільки в державотворчих процесах, а й активно розвивається в процесах становлення і розвитку громадянського суспільства (державно-громадський критерій. – Авт.).

Звідси маємо сформовану багатофакторну та багаторівневу феноменологію, що своїми вертикально-горизонтальними зв'язками має виходи на основні параметри демократичної правової державності напряму і безпосередньо торкаючись її основного суб'єкта-об'єкта – людину (особистість, громадянина, жителя відповідної території-члена ТГ, члена глобальної людської популяції – представника людської цивілізації).

3. Феноменологія муніципальної людини виникає на стику проявів екзистенційних інтересів людини в процесі здійснення нею свого життєвого циклу та функціонування в межах ТГ в умовах МСВ. Наведені інтереси трансформуються в «муніципальні права людини» [3], що фактично виступають її конституційними правами, свободами і обов'язками, формуючи таким чином конституційно-правовий статус

людини і громадянина, що реалізується на локальному рівні соціуму. Отже, така процесуально-діяльнісна тенденція та нормативно-правова парадигма розуміння, виникнення, формування і реалізації муніципальних прав людини є могутнім інституційно-легальним і конституційно-легітимним факторами у процесі формування і реалізації конституційно-правового статусу людини, що, по-перше, напряму органічно поєднує муніципально-правові відносини в цій сфері з конституційно-правовими відносинами, а це означає органічний зв'язок конституційного права з муніципальним правом (інтеграційна складова. – Авт.); по-друге, трансформує муніципально-правовий статус людини в обов'язковий і іманентний вид прояву її конституційно-правового статусу (структурна складова. – Авт.); по-третє, ідентифікує будь-яку людину, що законно знаходиться і проживає на теренах держави в межах відповідної ТГ та в умовах МСВ, насамперед, як «муніципальну людину», враховуючи екзистенційний простір локальної демократії як простір реалізації її основних інтересів (визначально-ідентифікаційна складова. – Авт.); по-четверте, інтенсивно і оптимально формує концепт «муніципальної людини» як передвісник і складову частину концепту «конституційної людини», що ідентифікує людину як особу, що володіє відповідними зв'язками з державою перебування завдяки інститутам громадянства, іноземства, апатризму, біпатризму, біженства тощо (релятивістська складова. – Авт.); по-п'яте, трансформує профільний феномен в основний телеологічний, функціональний, конотаційний, нарративний і діяльнісно-поведінковий концепт локальної демократії.

4. Резюмуючи, необхідно наголосити на тому, що, незважаючи на загальноприйнятий в науці конституційного права підхід щодо різного за обсягом прав та свобод конституційно-правового статусу громадян держави та інших категорій осіб, які можуть проживати на території цієї держави (іноземних громадян, осіб без громадянства, біженців), тенденції розвитку національного муніципального права свідчать: а) про актуалізацію проблематики реалізації прав людини на локальному рівні функціонування соціуму, тобто на рівні МСВ, там, де конкретна людина в межах ТГ здійснює свій життєвий цикл (тенденція загальної гуманізації в національному муніципальному праві. – Авт.); б) про поступове розширення прав та свобод не тільки громадян України, які на рівні МСВ отримують додаткову та предметну мотивацію для участі в демократичних процесах на локальному рівні соціуму, з метою реалізації своїх особистісно екзистенційних, економічних, політичних, соціально-культурних та інших інтересів, а й іноземців, які протягом

тривалого часу або постійно, легально проживають в межах відповідної ТГ, та не зважаючи на їх інший правовий стан становлять частину такої ТГ, тобто є її членами-жителями і, як наслідок, повинні володіти відповідними можливостями приймати участь в її розвитку та функціонуванні, одночасно реалізуючи свої екзистенційні потреби та інтереси (тенденція розширення суб'єктного складу ТГ в сучасному національному муніципальному праві. – Авт.); в) про активні процеси формування однакового, з позицій об'єму і переліку (кадастру) прав і свобод, муніципально-правового статусу людини (особистості, жителя-члена ТГ), незалежно від її правового стану (тенденція зрівняння муніципально-правового статусу людини в сучасному національному муніципальному праві. – Авт.); г) про застосування конституційно-правового статусу людини і громадянина як основи для формування муніципально-правового статусу людини, що спирається на муніципальні права людини (особи, жителя-члена ТГ).

Література:

1. Баймуратов М.О. Публічна самоврядна (муніципальна) влада та громадянське суспільство: проблеми взаємозв'язку і взаємозалежності. Актуальні проблеми держави і права. 2003. Вип. 21. С. 131-138.
2. Боярський О.О. Становлення феноменології муніципальної людини в межах громадянського суспільства і держави. Часопис Київського університету права. 2020. № 2. С. 110–118.
3. Баймуратов М., Кофман Б. Муніципальні права людини як нова константа національного муніципального та конституційного права. Право України. 2020. № 10. С. 63–80.
4. Кофман Б. Я. Муніципальні права людини (особистості) як фактор вдосконалення конституційно-правового статусу людини і громадянина. Часопис Київського університету права. 2019. № 2. С. 64–71.